

Сүгүрүйүбүз, Кыайыны унансыбыттарга!

Бям ыйын 9 күн – хас бичирин
Араасыйаа киһитигэр, оҕотугар
кырдааһаһар тийэ, улуу
быраһаһаһа – Кыһыһа күн! Бу
күн Ийэ дойдубут тэбэр сүрөбү
Москваһан сааһаһан, бары
куоратига, дэрибигэһэ үөрү-
көһү, ороһой наһаһаһа, үөрүтэ
түмүүһү тэһаһаһа.

[illegible]

Кийингэр марш тийгнэртээс муусукаанын догуулолтийн, чиг-чиглэл үзгэж, сэрэй бэрэгдлийн хамсан катед. Военкомат томируул анигтар сэлэгийн туруннулар. Үүрүүлэх мийнз кэжигтэн Кийнхүүг анхныг мемориалый комплекска сэрн хонгуутар сэгүбүдүр жүрүстэригэр венк уурдунд, кийнхүү чигстэригэр бойбубой аттамагтарын күүрүм зыны бөрн-дүлүг.

Байызынай нолонналар "Тоотур"

Ууе² сталжюкта дьери салани камыгыларын камыгэр уулусса икон өтүгэр кыныиери үөрүт-көтүт дыһ-сэргэ үөрө-көтө, уруйдау көрүсө. Кырдык дьаһаны, Улуу Кыайылы аҕалыгыт дыһмүт курдук ылыны, сыһаланы, ээригэсө, ...Ураа!³ хаһалыгы түрдүсү сүргэни көтөсө.

“Боотур Уус” стайонга тийийнэгэ
трибунага дьон толору олорон
керустуур. “Прощание славянок” мар-
шынан музонналар строевойнан ха-
ман кийтэн, аһамыг миестэринэр
дьып-дьып турунш кубистигэр. Бу
күнүбэи парадта сайыбыг подполков-
ник Иван Владимирович Дьячковский
хүсэ батылыга Андрей Тимофеевич

төһөнәк документтарын Сәбитини бәрәсәртләп Е. В. Попов, Ула, тыйы беләргән, Халар төһитинин боу отах гражданина Д. К. Лукин, бойбуой дыйнылар кытылышда И. С. Березина эрәдә тый этитор. Ор сылтах таһарылыах үлтерин иһин „Практикаль кибир“ болонан Семен Семенович Пилипин, Гаврил Гаврилович Оксенянинәв надраламмытара кыле тыйынан долууланын. Бойбуой дыйныларга сыйлыбыттар улуустакы түмәүләрин сайааччыта Илья Березина Иван Адамоя, Вячеслав Федюков, Иннокентий Барашкова „Боевое братство“ мотали туттарда.

„Память“, „Факел“, „Мехсонот“ үөрэнээччилэр байгалийн-природно-честай кулууттары бэйэлэрин сатабылларын кордорлор. Хаармантан шардир күүс мөгэ халкыга Эбэ кулууба буолан кыргайа көтүлөр.

оскусларын 1400 үзгэсчигтэ,
пәрд кыгылынахара, тырылына,
спорохнулар бары бүтүүн
„Тынынахтар умнубет сылына“,
„Ден, побед!“ ырыларын өрө
көтөрдүн түрү кыгылынахара.

Бырааныныык үөрүүтэ-көтүүтэ
күгүтэ. Кайыны салгытан түмүктөнүтэ.

Андрей СТЕПАНОВ

Погомьяланта кыяллар кэчэн бэрэ-
дэччөн турбутарын дакылтаатта.
Балыык бырааһынныгыкка эүрүтү.
„Ураа“ хаһыанан дохуусулунна.
Кыһыны Заветта кыригити
бырааһынныкка муһубут дэчэн бары-
сүһүөстүрүн көрүстүр. Эринтэ-
оһулар охкубуттары көрүстүр, бай-
муну үстүк чумуһуру бөлүрүмүнн.

Үерүүлэх маягийн уугуу
бахыг А. Т. Ноговицын, уугуу
дуюуагтарын Сөблөн босоо-
дэлгэ Я. П. Окснэвон, Тын
халайхыг багын уонна аска-үөл
бэлитикэтин министри А. П. Аппасон, Чурагын
нэһилиэгин бахыг С. А. Саргыдаев.

Кыайыы Знамята күөрэйдэ уонна
эбии сана стеллалар туруорулуннулар

Лав дойдуго аймалык, кыя жашыган Ийб сирин ыгыттык, алпарайышк сиринин улукан сырын, эбик сүтүн-сүтүнүн бийиги эгээрби, ажаларбы, убайларбы кырыктан остоогу калыбытара. Быйыл Улуу Кыялы 73 сыны белеңибит. Быйылдын 8 күнүзү, бүтүн Арассыйа үстүгү Улуу Кыялы олбоотуйсиз белеңиз — Кыял Заман куерча көтөрдүңүз. Бу улукан актинда Арассыйа региондары кыла бүтүн бийиги улууспүт эмю кыгыла. Кыялы Заманга туттарлар ⁴Урамыбыз күн туттар ычкыла: ИМ

Павлов атынан Чуратчы орто окуу жайы, С.К. Макаров атынан Чуратчыгайда гимназия, С.А. Новгородов атынан Чуратчы орто окуу жайы, Д.П. Корзин атынан селитрийский эралиери багмаиыр ортсүүбүлүктөсүзү ишдариат-окуула ишдариаччи оро.

Чурагчы уулуфун баһылыга А.Т. Ноговицын, улуус диктаторларын Собиетин бэрэссэдэлтэе Я.П. Огоннишинов, Чурагчы тайагынын баһылыга С.А. Сагыздас, тайагык диктаторларын Собиетин бэрэссэдэлтэе Е.В. Попов мустубут диктону бэрэссэдэлтэе.

Төгө да сыгтар дасталар, Арассыйага устуруйлыгыгар
халан да буолбатах улукан соринго. Сэбиэскай поруог Улуу
Кыһыйытын истор кестуге сүүрүйөр, үйөттөр ытык нолго.
Сорин топоонугар Сэбиэскай сатаалтарга күөстөрүгэр күөс
эппит, санналарын бөдөргөттүд, Кыһыйыны унаасыбыт
Кыһый Эвэһиэни улуус дьаһалатын дьэтин урдугэр
күөрөһүн аһыгар чэс улуус дьаһалатын истэһиниһигэр
Алексей Ноемга тигиэте.

Ийн хянганыг Чурагчбыл нэгдээр хувиар турар
"Албан ага дүлэвчээр" Кыйлыг 73 сүүлн карса, ытык
дэвсгүт агаарын үйлдээр эхн сага сүүлчээр үерүүлж
бэлхэм-мийнча арьсыннылар, Мугудайтан турутгж
"Кыйлыг Сүүлс" урлан кавалера, сэрлэгэ илал төгүл
бэлхэрхүүлж сэрлэгэ Т.С. Ногонидын (1921-2007) уоноа
Кытагачтан турутгж, "Кыйлыг Сүүлс" урлан кавалера.

**КЫАЙЫ КҮНҮНЭН,
УЙБААН МЭХЭЭЙЛЭБИС!**

Кыйылы күпчүлүгү ичинде, Чуралчы төбөлүсүнүн багытына С.А. Саргытаев уулуна С.К. Мазаров аялынын Чуралчытаасын пилени директору, төбөлүк Муштагазын дыкузана Ю.П. Поселский Мындагаайыга тийиң, улууслуттар, өрөспүбүлүсүбизин ылыкташ көйүбиз, Сарин бэлэрэин, Уйбаан Мхорингерб Павловы эсэртэтип калышор.

«Бизмиз кимиз? Да, бизмизнинг дўш» - деди «Албан» 3-е йилнинг, «Ада дўш» сўзига 1-нч йилнинг, «Хотути Сулус» урғунлар қашлариди, «Бойбуй» ўғунларинини, «Бизмиз» ўғунларинини мотамларига. Уйбан Мотамларига Павлов қашларинини урғун, Чуралчи қашларинини байларинини Степан Алашларини Салтанатинини дороболар.

«Энгийн минийг баясъяахын эхрэгдсөнгийг ээ... Минь бу агаарыг сүүлхэн Кыйлыг күнүн көрсүхэгээх киди, үлү түлөмнийг, сынылым 17 хавук бүсийн. Чд, энгийн юмсээр», - дийн 97 саяахуу ялалыгас сайраат истинийг мичсөөлийн.

[illegible]

Сестра ЖЕНДРИНСКОЙ

сэрингэ түрэг түгүл
бодһырыллаах старший
сервант А.Г. Новгородов
аастарын үйбүтүтүбүт Бу
ойлобуһууһук бэлгүтүри
Чураһы нэһиликтин Ыһык
сүбүтүн түрүкүсүүтүнүн,
салһыһыһы В.Н. Дьяковскай
бырайыаһыһы кини
төрүтүтүтүт уһаа Г.В.
Дьяковскай оһоһуу.

Минийнхэн үүрүүлэх дахалта улууе байхлыга, Тимофей Степанович Ноговицын төрөлхүт ууш А.Т. Ноговицын, улууе дису- таатарын Сэбинин борос- дотго Я.П. Оксентьевич, Чугачны нэнийсгэн байхлыг С.А. Саргышев, СӨ бонугаах ботромо, ССРС культуураы түйгүн В.Н. Дьячковский, А.Г. Новгородов төрөлхүт кыш Е.А. Новгородова ээртэ тывлары этитер. Чугачны нэнийсгэн дахалта 5 сыллаах бырагараамааы ышан Улуу Кыайыны 75 сыллаар бу ышак сирбинээр буюу саллаатарбыт алтара үйөнүлүшүз. "Албан аяг атлетиз- ки оюзжон келер ымак, үүтөр келүшэ кыайыны улаахыб- дыммуун билиинер- көрдүнөр, көрсөткүнтер дис- сыллаах олохтулар.

"Ким да умруулубат, тусок да умруулубат". Сүтүрүңсүзүң
Кыйынапыз унаксыбат бир дөбө булактарбызгар!

О диспансеризации населения информируют страховые представители

ОБОЛОРБУТ БЭРЭЭДЭКТЭРЭ

Бу бэлэнгэ бари
профилактика эйгэтгэн
кэлгэхан үлэ тэрийслэр.
Бүрүйү сэрэтэр үлэ
уосастаабанай хамсааланар
кэлгэхангара хайдалаах.
"Норуот кууль — комсом кууль"
дигн саха ос хохомугар
олохуран, бари биир
сыалланан-сөрүктанан
үлэлтэхигиниү, барыта
кылдланга, үлэбит тэксэллэх
бүлүмүд.

Обратимся к нашим застрахованным гражданам с просьбой активно проходить диспансеризацию и диспансерное обследование по приглашению страховых представителей, надеемся, что сотрудничество со страховыми представителями и медицинскими работниками принесет положительные результаты в виде улучшения здоровья населения, снижения доли нетрудоспособности и увеличения продолжительности жизни.

СЕМЕТ ЖЕДІРИНСКЭЙ

УЙГУ КЫЛАТА

"Чурапчы" ТХПК "Сана олох" хаһыакка бйга биридэ тахсар анал сыһыарыыта

Уйгуну-бийаны дэлэтин – барыбыт сорукупт!

ЧУРАПЧЫГА—БААҤЫНАЙ ХАМСААҤЫНА

Чурапчы оройуона 1930 сыллаахха муус устар 30 күнүгэр тэриллэбитэ. Сирин изэнэ 42,3 тыһ. кв. км. Нэһилиэнньэтин ахсаана 2011 с.—21253 киһи. Барыта 17 нэһилиэктээх, 7 кыра учаастактаах. Сэбиэскэй Союус бүтэһик сылларыгар оройуонна 7 сохуус баара. 1989 сылтан бааһынай хаһаайыстыбалар тэриллэн барбыттара. Ити сыл „Аартык“ (салайааччы С. П. Борисов), 1990 с. „Сутуруолаах“ (Сысолотин А. Н.), „Искра“ (Турантаев С. Л.), „Сардаана“ (Гавышев Е. Н.), „Кулаада“ (Седалищев М. С.) хаһаайыстыбалара тэриллэбиттэрэ. 1991 сылтан былаас тутула улэрийэн, ыһыллыы-тобуллуу сабаланыытыгар чурапчылар чааһынай бас билиигэ кириэн, сүрүннээн бааһынай

хаһаайыстыбалары тэрийии суолун тутуспуллут. Аан маннай Кытаанааха, Сыланна, Одьулунна буттүүн нэһилиэтинэн бааһынай хаһаайыстыбалары тэриимиттэрэ. Онтон салгы атын нэһилиэктергэ эмиз бу хамсааһын күүскэ тэнийбитэ 1995 сыл бүтүүтүгэр улууска бааһынай хаһаайыстыба ахсаана 381 тийбитэ. Маннайгы бааһынай хаһаайыстыбалар ассоциацияларын улууска Е. Е. Платонов, В. И. Новгородов, М. Н. Корякин салайбыттара. Бааһынайдааһын маннайгы сылларыгар (1991—1995) аан маннай көнүлү ылбыт, павайга тиксидит, сир, сүөһүнү-сылгыны бас билбит улуус дьоно-сэргэтэ киһи себүөн курдук күүрэн-хааран үлэлээбиттэрэ. 1992—1994 сылларга курбан сатыылаан, 8 улууну кэрийэн

оттоотторбут даһаны, сүөһү-сылгы ахсаана улаханньык анчирээбэтэ. Ити курдук чурапчылар буттүүн кэриэтэ чааһынай бас билиигэ кириэн, бааһынай хаһаайыстыбалары тэринэн баран соботуолкалыыр, астыыр-үөлүүр салааба „Чурапчы“ ТХПК-ны тэринэн, кини тула түмсүбүт өрөспүүбүлүкэсэ соботуол улуус буолабыт. Ол түмүгэр тыа хаһаайыстыбатын салаатыгар көрдөрүүлэри куһаана суохтар. Ол курдук 2017 сыл түмүгүнэн улуустар куоталаһыларыгар Чурапчы бастагы мизэстэни ылла. Үүтү ыһын ааспыт сыллаах былаана аһара толоруллубута, быйылгы сыл бастагы кварталлаах былаана эмиз аһарылынна. Эти соботуолкалаһын былаана толоруллан иһэр. Сүөһү, сылгы ахсаанынан өрөспүүбүлүкэсэ бастыһынар кэккэтигэр баарбыт.

ҮЛЭНИ ЭДЭРДЭР СҮРҮННҮҮЛЛЭР

1991 сылтан былаас тутула улэрийэн ыһыллыы-тобуллуу сабаланыытыгар билиги, Чурапчылар, чааһынай бас билиигэ кириэн сүрүннээн бааһынай хаһаайыстыбалары тэрийии

суолун тутуспуллут. Ол түмүгэр бу күнгэ диэри ыһыллан хаалбака Россияскэй Федерация, Саха Өрөспүүбүлүкэтин тыатын хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, билигин улууспут баһылыга А.Т.Ноговицын тула мустаммыт „Чурапчы“ кооперативы тэрийэн сөптөөхтүк үлэһини олохтоот. Билигин кини үлэтин Саха Өрөспүүбүлүкэтин норуот хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ Н.А.Аржаков салдаан салайан, үлэ тэтимин түһэрбэккэ илдэ иһэригэр үөрэбит уонна кинилэргэ махтанабыт. Биллэн турар, араас ыарахан кэмнэргэ сөптөөх үлэһит каадырдарыт суохтара буоллар, билиги, бааһынайдар, сайдыы диэки барарбыт уустук буолуо этэ.

Хатылыттан Захаров Г.А., Төлөйтөн Смирников Д.В., Хадаартан Ноева Л.Н., Чакыртан Еремеев С.Е., Мырылаттан Петров В.С. уода. Адыас эдэр хаһаайыстыбаларга Бахсыттан Ожонешников Е.К., Шеломова А.И., Диринтэн Чохордуна Е.Л., Винокурова Л.И., Мындабаайыттан Павлов Д.Д. уода.

Бааһынай хаһаайыстыба састааба балай да эдэримсидэ, ыччат олохсуйарыгар сөптөөх көмө оһоһуллар. Ол курдук дьыз туттарга субсидиялар, хаһаайыстыба тэринэргэ граннар бериллэллэр. Билигин ыччат тыа сиригэр сүөһү көрөр-истэр, бэйэ дьыалатынан дьарыктанар буолла, ол эрэри ханна да буоларын курдук, сир тийибэт, оттуур хoduна кыарабаһа улахан кыһалба буолла. Ол да буоллар, хаһаайыстыбалар үлэни тобулан кооперациялааһыны тэрийэн салгы сайдар баа санаалаахтар. Холобур, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын тэрийиитинэн былырын „Мындабаайы“ ТХПК уонна „Комплекс“ бааһынай хаһаайыстыба тизиниыкэлэрин кооперациялаан бурдук быһылыгыгар бэркэ үлэлээбиттэрэ. Ити холобуру бааһынай хаһаайыстыбалар инникитин батыһахтарын сөптөөх.

Россияда бааһынай хаһаайыстыба уопсай түмсүүтэ АККОР диэн общественнай тэрилтэ үлэлиир, кини президениэн Плотников С.Н., түөрт сылга биридэ быыбарданан хас да бодьоххо үлэһини олохтор. Өрөспүүбүлүкэсэ бааһынайдар түмсүүлэрин эмиз АККОР сүрүннүүр, кини президениэн 2017 сыл ахсынньытыттан Артемьев А.Е. талыллан үлэтин сабалаабыта. Ол курдук, өрөспүүбүлүкэ 20 улуунугар ассоциация тэрилиинэ. Сэбиэт сана састааба талыллан улууспуттан ассоциация председателэ Саввина М.М. уонна Төлөйтөн Смирников Д. В. чилиэтинэн кирибиттэрэ. Сэбиэт быһаарыытынан чилиэтискэй уснуоспут сылга 2000 солк. Билиги улууспуттар бааһынай хаһаайыстыбалар уопсай түмсүүбүт, общественнай тэрилтэбит ассоциация буолар. Быйылгыттан бу түмсүүгэ кооперативтар баа өттүлэринэн киридилэр — „Мындабаайы“, „Чурапчы“ ТХПК-лар. Сылантан ЖСХПК. Оһон кэккэбит хангаан үлэбит-хамнаспыт тэнийэн иһиэхтээх, ол инниттан бары биір өйө-санааба кэлэн улуус ыһтар политикатын, үлэтин —хамнаһын өйөөн, баһылыктыт Ноговицын А.Т. тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнига Захарова А.П. тула түмсэммит таһаарылаахтык үлэлиэбит.

М. М. САВВИНА,
улуус бааһынай
хаһаайыстыбаларын
ассоциациятын председателэ.

Москва, Тверь уобаластарыгар уопут атастаһа

Бу дьыл кулун тутар 9—12 күннэригэр Саха Өрөспүүбүлүкэтин бааһынай хаһаайыстыбаларын уонна кооперативтарын ассоциациятын президени А. Е. Артемьев салайааччылаах 23 киһилээх делегация Москва, Тверь уобаластарынан фермердар үлэлэрин билсэ, уопут атастаһа бара сырытта. Билиги улуустан бааһынай хаһаайыстыбалар ассоциацияларын салайааччыта М. М. Саввина, бааһынай хаһаайыстыба салайааччылара—Хадаартан Л. Н. Ноева, Хайхаспытан О. И. Федотова, Чакыртан С. Е. Еремеев, Төлөйтөн Д. В. Смирников, И. П. Хоһотанов сырыттылар.

Бастаан, Москва уобалаһын Дмитровскай оройуонун Горки дэриэбинэтигэр Р. Р. Булатов „Свободный труд“ бааһынай хаһаайыстыбатын үлэтин билистипэр. Бу хаһаайыстыба „Дьыз кэргэн ферматын сайыннары“ программанан 21 мөл. солк. грант ылан үлэлиир. 70 сүөһүлээх, 85 козаалаах, кроликтардаах, хаастардаах. Биір фуражнай ынахтан 6 тыһ. литэре үтү ыһар. Оһуруот аһын, ол иһигэр гидропону үүнэриимэн эмиз дьарыктанар. Үс сиргэ маһаһын аһан үлэлэтэр.

Одинцовскай оройуонун Ершово дэриэбинэтигэр „Иалева“ бааһынай хаһаайыстыбатыгар (сал. О. П. Иалева) биозавой станция үлэтин билистипэр. Бу станция сүөһү саабын 12—20 күн переработкалаан биореактортан тахсарыгар „Бурунушка—1“ диэн органическай уоһурудууну оһорор. Бу 100 бырыһыаннаах убаһас уоһурудуу. Биэһити киһилээх иһиттэргэ кутан 500 солк. атыылыыллар. Оһуруонка туһанан үрдүк үнүмүнү ыларга олус туһалаах уоһурудуу атыыга хото барар. 70 сүөһүлээхтэр, иһиттэн 35-һэ ыһтар. Биірдии ынаба билигин күннэ 40-нуу литэре үтү ыһар.

Тверь уобалаһыгар бастаан „Калининскай“ сүөһү иһтар комплекска сырыттылар. Бу комплекска үтүнэн дьарыктаммыттара 90-тан таһа сыл буолбут. Олус үчүгэй, ыраас, натуральнай бородуужсуйалаахтарынан биллэллэр. Үтү, кефири, издьэһэйи, сүөгэйи,

чөчөгөйү, о. д. а. бэйэлэре оһорон атыылыыллар. 2500 сүөһү туһар, бары өттүнэн хааччыллылаах хас да комплекстаахтар, сылга 10 тыһ. таһа литэре үтү ыһылар. 3500 гектар сирдээхтэр. Сүөһүнү көрүү-хараһыы, киниттэн бородуужсуйаны ылыы буттүүнэ кэриэтэ автоматизацияламмыт. Аһатыны, ыһаны компьютер нөнүө хонтуруоллууллар. Үлэһиттэрэ бары эдэрдэр, тыа хаһаайыстыбатын салаатыгар үөрэммиттэр—зоотехниктар, технолоттар, ветеринардар, бухгалтердар.

„Завидовская“ фермерскай хаһаайыстыба Конаковскай оройуон Бушмино дэриэбинэтигэр баар. Хаһаайыстыба 8-с сылын сүөһү, коза, көтөр иһититинэн дьарыгыгар. Үтү, эти переработкалаһынан дьарыктаналлар. Иһи сыры хаһаанар хранилищелаахтар—сыр 15 көрүгүн оһороллор. Аһотуризмьнан эмиз дьарыктаналлар. „Твердзэби аграрнай үерэтэр кластер“ бырайыак кыттылаахтара. Бэйэлэре фирменнай маһаһыннаахтар.

„Мермерины“ кылыы иһтар хаһаайыстыба сылдыһыбытыгар Судаарастыбаннай Дуума дьокутаата, Россия бааһынай хаһаайыстыбаларын ассоциацияларын вице-президени С. В. Максимова көрүстэ. Граннар көмөлөрүнэн 18000 фермерскай хаһаайыстыбалар тэриллэбиттэр, 5000 дьыз кэргэн фермата, 426 кооператив өйөбүт ылбыт. Тыа сиригэр дьон үлэлээх буолуутугар, дохуоттара улаатыытыгар, сир туһаныыга, үбүнэн хааччылыыга салгы үлэлэһиэхтэ диэн эттэ. „Мермекрины“ хаһаайыстыбаны Россия кылыы иһтар эһилэрин ассоциациятын председателэ В. Ю. Борзов салайар, 1946 сылтан үлэлииллэр. 40 тыһ. кылыы иһталлар. 2017 сылга 1 мөл. 700 тириини бэлэмнээбиттэр. Нуорка 9 көрүнэ баар. 1987 сылтан түүлээхтэн тигиһэ үлэлииллэр. „Панда“ ательеда шубалары, жилеттэри, бэргэлэри, о. д. а. тигэллэр.

Ольга ФЕДОТОВА,
Иван ХОУТАНОВ.

ЭДЭР ФЕРМЕРДЭР – ҮЛЭ ҮӨНҮГЭР

Виктор Семенович Петров

Соловьев нэһилимгэ улусу тутар биир өн сирдээх-уоттаах, сүөһү, сылгы ииттэргэ табыгастаах усулуобуйалаабынан биллэр. Ол иһин былыр-былыргыттан манна сүөһү-ас тобуруйбут, үрүн илгэ үрүлчү ыаммыт эмис эт дэлэни бэлэмнэммит дойдута. Билигин даҕаны өбүгэлэрин үтүө үгэстэрин салҕааччы үлэһит үтүөтэ ынаттардаах. Онтон биридэстэринэн Виктор Семенович Петров буслар.

Кини аҕата Саха Өрөспүүбүлүкэтин тыатын хаһаайыстыбатын туйгуна Семен Дмитриевич Петров 1992 сыллаахха солхуостар ыһыллыларга нэһилиэгэр биир бастакынан „Эргис“ бааһынай хаһаайыстыбаны тэриммитэ. Виктор Семенович аҕатын үлэтин-хамнаһын утумнааччы, кини суолун салҕааччы буслар. 2013 сыллаахха ИП „Петров“ дьин бааһынай хаһаайыстыба тэринэн регистрацияланыта. Сүөһү иитиитинэн дьарыктаналлар. Барыта 80-тан тахса ынах сүөһүлээх, итинтэн 26 ынар.

—Бу күнүргэ ынахтарым төрөөнөр 20 ныйрайдэним. Өсөө кэтэһэбит. Күн өрүү-өрүү 7 бөтүөн үтү туттарабыт. Үт эбиллэр. Сотору күөххэ үктэнэһипитинэ, өсөө эбиллибэ. Үүлүт сыата 3,4—3,8 буолар. Аһылык хаачыстыбатыттан тутулуктаах. Сайын „Тайба“ сайылыка көһөбүт.

Дьизэбит таһыгар иһи хотоннохпут—биридэрэ урукку эргэ, иккиһэ сана. Туруктара үчүгэй. Хаһаайыстыбабылар 2 МТЗ, „Шасси“, „Синтай“ тыраактардаахпыт, пресеподборщиктаахпыт. Хочоҕо 60 гектар оттуур сирдээхпит. Кормовой базабытын тулсарарга сорултанан 154 гектар бааһына сирэ ылбыт. Быйыл 60 гектарыгар зеленкаҕа анаан ыһахпыт. Бэйэбит сирбит таһынан Таатта улуһун. Тыараһа нэһилиэгин дьонун кытары кэпсэтиһэн, эбии сир ылан оттуубут. От аһылыгырга эрдэттэн кэпсэтиһэбит, былларыын 70 тоннаны аһылаабыппыт.

Сүөһүбүтүн элбэтэргэ, үтү-аһы, эти дэлэнтэн элбэх дохусту аахсарга баҕалаахпыт, былааннардаахпыт.

Лариса Николаевна Ноева

Лариса Николаевна Ноева 2010 сыллаахха аймактарынын кытыһан бааһынай хаһаайыстыба тэриммитэ. 2015 сыллаахха „Дьиз кэргэн ферматын сайыннары“ программанан грант ылбыта.

Билигин бу хаһаайыстыба 80 сүөһүнү кыстатан сыл таһаарда. Итинтэн 35 ынах ыатар. Билигин туругунан 25 ныйрайдэммитэр. „Өсөө 8 ынахпыт уулаахтар, кэтэһэбит“, — диир. Ылбыт грантарынан дэриэбинэ таһыгар сир аһа-тан типовой хотон туттубуттара. Дойкалаахтар. Билигин күннэ 2,5 сэнтиниэр үтү ыллар. Күн өрүү-өрүү маслосеһа бэйэлэрэ илдьэн туттараллар. Үүтэрин сыата ортотунан 3,7 бырыһыанна тэннэр.

Хаһаайыстыбаҕа дьиз кэргэнинэн кытыһан үлэһитлэр. От таһыга биир киһи сылдьар, фермаҕа үтүө буолан үлэһитлэр. Окко Бабаҕа, Хонду энэр сылдьаллар. Бэйэлэрин сирдэрин таһынан арендаһааллар.

Ынах сүөһүнэн дьарыктаналларын таһынан 22 сыттылаахтар, итинтэн 18 биз. Бу күнүргэ төрөөн эрэллэр.

Иһини былааннарынан баар сүөһүлэрин, сыттыларын энчирэппэккэ итэн элбэх үтү, эти оһоруу буслар. Тизхиныкэлэрин санардар санаалаахтар.

Дмитрий Васильевич Смирников

Төлөйгө Российской Федерация үтүөлээх фермерэ, Саха Өрөспүүбүлүкэтин тыатын хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ Василий Васильевич Смирников тэрийэн үлэһиттэр „Опохоос“ бааһынай хаһаайыстыбатын үлэтин уола Дмитрий Васильевич Смирников салгыыр.

Бүгүһүн күннэ бу хаһаайыстыба 54 сүөһүнү кыстатан сыл таһаарда. Итинтэн 31 ынах ыатар, 30 ныйрайдэни. Өбүгэлэрин дойдутарыгар Мээндийбэ 50 төбө киһир типовой хотонун тутан үлэһэ киллэрбиттэрэ. Быйыл үһүс сылын кыстаа-тылар. Итини тутууга 2005 сыллаахха 10 мөл. солк. суумалаах грант ылбыттара. Ынахтар дойдунан ыналлар. Иһи үлэһит— Булуттан төрүттээх Афанасий Иннокентьев, Василий Антонов үлэһитлэр. Хаһаайын бу үлэһиттэрин эппэтин-нэстэхтик, хаачыстыбалаахтык үлэһитлэрин хайгыр. Махталын бэлэтин хамнастарын таһынан быйыл биридди ныйраһи бэлэхтээбит. Салгыы биридэ үлэһит былааннаахтар. Үт ыама күннэ эбиллэр, күннэ 2-лии сэнтиниэртэн ордуу ыллар, күн өрүү-өрүү туттараллар. Сайынны үс хаһаайыстыба кытыһан биир үт сойутары туһаналлар—Дмитрий Васильевич таһынан Владимир Миронович Захаров, Виктор Викторович Смирников хаһаайыстыбалара.

Сүөһүнү таһынан 122 сыттылаахтар. Бизлэр төрөөн эрэллэр. Иһи сыттыһыт көрөллөр-истэллэр. Быларыын убаһаларын туттараннар „Сайгак“ массына ылыммыттар, быйыл күһүн мини-тыраактар, оһурут ыһылыгыр туһанылар тизхинык, оборудование ылыммыттар. Иһи гектар сиргэ хортуоллуй ыһаллар. 25х6 мизэрэ иһнээх теплицалаахтар, оһуру, помидор оһордоолор. Сайылык оһолоругар сайынны лааһыр үлэһитлэр. Быларыын 20 оһо сылдьыт. Лааһыр дьизгэ тутар былааннаахтар. Иһини үлэһиттэр оһорор уопсай дьизэлэрин тутар, иһитар систизмэһи былааннаахтар.

Сана салаа

Мүөттээх ынырыалар үлэлэрин сабалаан эрэллэр...

Урукку өттүгэр ынах-сылгы иитиитин эр дьарыктанар буоллахпытна, билигин дьон тургэниик ситэр салааҕа интэриэстээх. Кэлинни сылларга саха дьонно мүөттээх тигэһини иитиинэн дьарыктанар буолла. Макаров Илья Петрович тигэһинэн дьарыктаммыта 4-с сыла. Бастаан иһи тигэһи уйатыттан сабалаабыт буоллабына, 2-с сылыгар 10 уйаны ылан 1 Хомустаах бөһүөлгэр тахсан тэриммит. Нэһилиэк уонна улус баһылыктара үлэһит-хамсыы сылдьар киһини бастаан сэнээрэ көрбүттэр, ол кэннэ үлэтин түмүгүн көрөн баран, „эһиит тыа хаһаайыстыбатын министриэтибэтин иһинэн ыһыллар «Сана сабалаар фермер» куонкуруса кыттарыгар оҕоһобиттэр. Дьэ, ол түмүгэр 2017 сыллаахха хаһаайыстыба тэринэр уонна куонкуруса кыттан 1,5 мөлүйөһөн солкубайы ылары ситиһэр. Ити үл-харчы эттэххэ, элбэһин иһингэр үлэһит-хамсыыр, тэринэр киһиэхэ кыра курдук. Ол эрэн куонкуруса кы-тыбыт дьон бары, аһахпыттар турарбытыгар, сабалаарбытыгар улахан көмө, төһүү күүс буолла дьин бэлэтииллэр. Онтон Илья Петрович грант үбүгэр-харчытыгар тигэһилэр кыстыыр дьизэлэрин туттубут, ут киллэртэрбит уонна Алтайтан эбии ынырыалары аһылаабыт.

Быйыл тигэһилэр кинилэргэ тутуллубут анал дьизгэ кыстаан, бу күнүргэ сана таһырдьа табыстылар. Дьиз кэмэһэ 5х7, ортотунан үрдүгэ 3 м. Каркас тутуу. Анал вентиляциялаах. Дьиз бырайыагын ХИФУ тутуу институтун уолаттара оһорбуттар. Хаһаайын этэринэн, сайын устата таах туруо дуо дьин, сайынны кэмнэ

оһорорго, үлэһиттэр анаан хаачысты- балаахтык туттарбыт. Саха сиригэр тигэһилэр кыһынны өттүгэр кыстыыр усулуобуйаларын үөрэтэн, чинчийэн араас эксперимент оһоро сылдьыбыттар. Ол эрэн тигэһини иитэн дохуот ыһаахын баҕарар буоллахпытна, хайаан да дьизгэ кыстатыахха наада эбит. Илья Петрович бастакы сыл таһырдьа кыстаппыт, онто 30 кыраадыс тымныыга тийбэккэ өлбүттэр. Иһи сыл Өктөм оһуолатыгар туруорбут.

Оно 11 дьизтэн 5 эрэ ордон хаалбыт. Быйыл бэйгэ туттубут дьизигэр кыстык-ка 60-тан тахса тигэһи уйата кыстыкка киллэбит. Онтон 25% кыстыгы тутуйбатах. Бу күнүргэ 48 уйаны таһырдьа таһаарбыт. «Үлэһэн истэххэ, киһи уопуттар, билиитэ-көрүүтэ кэмиһи. Эһиит бу көрдөрүүбүн өсөө тулсарар киһи дьин баҕа санаалаах-пын», — диир Илья Макаров.

Тигэһилэр кыстыгыга сүрүн ирдэбил туһу? Маньаха, быйыл тигэ-эйилэрин 75% кыстыгы туоратан,

саакы салгынына көчүтэ таһаарбыт Илья Петрович санаатын истизинг.

— Тигэһилэр кыстыыр дьизэлэрин кыраадыһа оһох биир тэн туруохтаах. 5 кыраадыһаан түһү да, тахсыа да суохтаах. Салгыны тахсар сирдээх буолуохтаах. Аны туран, киһиргэр кыһыл уоту холбуохтаахын. Кыһыл уотка холкулук киһирэн бэрэбизкэлээн тахсабын. Онтон манан уоту холбо-отоххо, тигэһилэр долгуйаллар, ныйрабинэйдиллэр, көтөн тахсыахтарын сөп. Уопсайынан, кыһын

тыйыс усулуобуйалаах сиргэ Среднерусская дьин тигэһи боруодата барсар. Кинилэр ордуу тулуурдаахтар. Дьинэр, билиһи Сахабыт сиригэр тигэ-эйилэргэ «естественный отбор» барар, саамай доруосбай, кыахтаах тигэ-эйи кыстыыр. Дьэ, уонна салгыы сайдан мүөтү оһорор. Тигэһилэр уйаларыттан 2 км. кэрингэ ыһаах көтөн тийиэхтэрин сөп. Онон билиһи дойдубут мүөтэ саамай миньигэс уонна экологическэй өттүнэн ыһаас. Тигэһиттэн бородууксууны сытга биридэ эрэ ыһабын. Мин былларыын 60-ча уйаттан 900 килгэ мүөтү ылбы-тым. Ол аата биридди уйаттан 15 кг. курдук буолар.

Саха дьонно сүөһүнү-сылгыны көрө-билэ сылдьар буоллахпытна, тигэһи дьин оһох аһын. Ол иһин дьарыктаньах иһинэ бастаан боруобалаан көрүүххэ наада. Үөрэтэн баран биридэ ыһаахха наада. Мин иһи сыл эрийсэн-буруйсан, үөрэтэн-аһан, дьарыктанар дьонтон сүбэ-ама ылан баран дьэ, биридэ үлэһиттэрэ быһаарыммытым. Онон грант ылларга оһох бэлэмнээх тийби-тим. Биллэн туран, 2-3 устата киһи дохуот ылбат. Ол эрэн дьонун ыһаас мүөтүнэн тоһору хааччылабын.

Табаар хаһан баҕарар көстүүлээх буоллабына аһылаһааччыны тардар. Ити сылттан «Күн тыкта» дьин ааттан, анал таас иһиһэ кулан аһылыгыры сабалаабытым. Дьэ, онон билиһи «Күммүт» өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн тыгар.

Сотору кэминэн, этэннэ кыстыгы туораабыт тигэһилэр мүөтү оһорууга күүскэ түһүнүөхтэрэ...

УЛУУСПУТУГАР КУЛТУУРУНАЙ - ДУХУОБУНАЙ САЙДЫЫ ОЛУКТАРА

Былыр-былыр-гыттан кулуура айгыз
норуот уус-уран айымньыгыттан
сигимэтиэн, тыа сиригэр сыһыалан дыо-
лэригэр кинигэтиэн сайдан кэлбэҥ.
Улуус туттар аан бастакы кулуурунай-
маассабай дыаһаллары ыһыагы 1932 с.
Болугурга сана дыо үлөҥ кэпирээбиттэн
саадаламмыҥа. Комсомолецтар нэһили-
эннэ ортотутар араас таһымнаах
куллуурунай дыаһаллары, ырыа, үнүү
түмүүлөрүн тэрийбн киирэн барбыттар.
Олгон 1936 с. Мэтинийэҥ сана кулуун
дыоҥо тутуллубут. Ити көмүртөн нэһили-
эктэргэ араас сыһыарга кулуун дыолор
тутулган киирэн барбыттар.

[illegible]

Кэтин 90 сылларга Дойду үрдүгүн уларыта тууру көмөр култуура дьомдэрин быһа ааспастахтара, олуксуйбут үлэни-хамнаһы биэр ситимгэ килэрин саҕаламмыт, ол күрдүк оройуоннаагы тэрийэр методическай кылаар кулуп үлэни сүрүннүүр кылаар быһыытынан үлэстэн кыран барбыттар. Дьэ, ити сыллартан Дойду үрдүгүн ырынык зономикта олукко кыран, кулпуура дьомдору ыттар дыһаһыларын, көксүрдэрин дискеттэлэрин уотта, дыһаһылары төлөбүрдөх өгө быһыытынан дыһаһыттар көмөр саҕаламмыттар. Быһаччы эттэххэ, Сибисей быһаас юмгөр дьон оро куурун, турмурун үлэһир эбит буолуһуна, 90-с сыллартан дьон ойо-санага уларыбыт көмө буолан, быһыылар дыһаһыларга гонимонизмгаараас өгө олтор сырьытынар ыныһытатын бастакы олуктара ууруллубут сылларын буолаллар.

Күлпуура дикторлор уларыта тутууну килтирбиги сыгыарынан 2000 сыллар бусулалар. Оройуоннаабы методическай тэрийэр кииннөр үтэллир хайыскаларыга уларытыны кириэн, информационнай-методическай кииннөр тэригитэн үтөлөрүн саадаабытара. Ол эбэтэр, уруксу отуттар методическай кииннөр кулууп үтөһиттэригэр сценарийдарын сурууйан биэрэн көмөкхөр эбит буоллахтарына, информационнай-методическай кииннөр хайыскалара уларытан, араас отделлар баар буолбуттара. Ол курдук, фонда, инновационнай, мониторингонай, аудио-видео отделлара үтэлибиттэро. Күлпуурадикторо үлө суньүүттөн обихабиионна-ан саадалар араас хайыскалаах нортюралла-тар, ику-бырагыраамалар, дискотесалар, түмсүүлөр, сана сонун бырайыактар, апылытылан олтоосо, үлөбэ «Инновация» кирибиге. Маван ырытан кордоокко, күлпуура айтылгэр «Досу» - (истег көми туһалаашлык

антаарыны) дүгнөйгөдүүл баар бусолбута кестер

[illegible]

Бу юмтан бид, дэд, даяг-ханы «Дорнод» дон тэй тул үг-хамнас сагуулган, дон салангын юмни тулгаварлалт апарыны дон ойлобул ололурбута. Ол юмтор оролтуулууэ ийини Боросынэн Грива олутан үлэинүлэин кануулур-ойлур салангын бортэээй «Создание условий для духовно-нравственного благополучия населения» дон оролтуулуултэээй бырайыгана бэрэ юмтэ үлэлтэ, үг-харны бою илэриилбигэ. Үлэинтэргэн айымныулан бырайыгтаналарын ситини, араа тахымнах Гривага юмтан үг-харынш туруоруу түмүгэр, билиин бүгү оролтуулуултээр билэр «Хаар Айа» «Түөлбэ олонхо», «Алаас сибакантор» «Токус Томтор», «Золотая серия» «Ааргыггар ағыс арлы», «Коборүлүү илэтин» уола, бырайыктар сайиш тавсылгана.

[illegible]

элэхэд, урьдуг олгуур ханшныг багзарар үөрэгдэх дэсн (үрдэг, орто үөрэгдэхдэгтэн туулууга суух), калон үүсгэвч сэлдэвчдэгтэн бусдэхдэгтэн, сэлдэг, ирдэгтэн бэлдэгтэн, профессиональный стандарт кинригдэгтэн бэлдэгтэн үнэгтэндэгтэн үөрэгдэх хорөгтдэгтэн, зүгсөгтдэгтэн, хорөгтдэгтэн, методдэгтэн, уус-уран сэлдэгтдэгтэн зсдэг, үсдэгтдэгтэн баар бусдэгтдэгтэн ирдэгтдэгтэн турдэг, бу бэрдэгтдэгтэн талдэгтдэгтэн сохондэгтэн, ирдэгтдэгтэн сөгтдэгтэн бэлдэгтдэгтэн турдэг сэлдэгтдэгтэн бусдэгтдэгтэн.

Үлсөө эгнээнэрийн турр сэлэлтээр бүсгүйн
Yoko эгнээнэрийн турр, 2017 сэл-
тан Дойду Бэрэсидийн В.В.Путин Анл
эгийнээр, ону-тээ «Сах сиргэр 2030 сэл-
дори кулпуура эгнээ сайнхлын
бэллэлтээ» киислэлээр олоруш,
сэллэлт киислэлээр дон алгара улсрийн,
бэллэлт («Домо народного творчество»
«Норут аймнхын дьлхлөр» бусан улс-
рийнхлэр. Бэллэлт эгнээ, норут аймн-
хын дьлхлөр нэллэлтээ араас
кулбуулгара, түмүүлгэрэ юсн сайн
юнийгэр бусулгашлэр. 2017 сэл бүтүүт
норут аймнхын дьлхлөр ханх
хайсханы туан үлснхлэрн сайнхл-
лэл, «Концепция развития домов народного
творчества» сурүүл, үлсөө норут аймнх-
ын сайнхлэр сэллэлт сурлу туруруш
үлсн сайнхлэр.

Бу юншижи ююо сыгырга
ороснуу булукутэри «Олонхо ыһыаа»,
«Манчаары соннуулар» ыһыуулар,
улууса поруг айымныпа, чуолан тору
кулпуура сайдылыгыг уюулаш уурлан, ону
таа уруоуттан тулш калыг ууу-ураи кэрүү
босибээтэ саганы тыһыланан ыһылыа,
хас биридин таһылааа кили кыбыстыбака
көрлөрү кэро кэстүүрөөк сакалыгытаастан-
сашаах үткүү кэстэтииттэро баар буолулар.
Ой фолклор жанрыг сайланырыгыта эмн
бир улаах ситиниитин булар. Кулуура
эйгэтиэр биһиги, чурагылар,
ороснуу булуо улуустарыгтан бир
уруу-быһыаи үрүк таһылаах кулуурунай
дахаллары ыһылыгыг булар, он эбэтэр,
саганы-соннуу килэрбит, сонун
технологиялары баһылаш кулуурунай
дахалларытын ыһыгыг. Манчааа уруу-
уруоуттан утумунан калыг сыһылааг
күннэрин хас эмэ сыһаах сырылаах
үгэтириг торугэ булар.

Үүн харны тийгээнтэн дунд уот
эргэжигэ сүрүн кыһалжыан бүсүр.

Культура, дыстория тутуутун
сыйарынан көрдөрүүтө

Книжки сыярга сана тутулубтур джыгэр: улустары «Айыгы» культуура ките-2010 с, Кыргыска «Түгүл» нуруг айыгынын джыгэр - 2016 с, Чыгырага АЛЛыкка ашыгы «Ыры» нуруг айыгынын джыгэр - 2018 с. Кысыгы китегилер сана джыгэр тутулубтур быккыны кыр.

Улуу үрдүн барыта 143 үлгит үлгүлөткөн: административий-салайар үлгит—22, икисизинистар (уу-уран салайа-агьялар, методистар, звукооператорлар, аккомпаниаторлар уюда.)—80, техникаый үлгит—41. Икисизинистар аксаанарыттан анал үрөктө—62%. Барыта 26 икисизинистар араас сыйларга саналыы бөлөмөтүн курулуун аһаң, анал үрөктөк буюмдара сыйлыткан.

Ушуге үчүрүн 18 норуот айылынын даянып ийион барыта 297 курулуш уюна түмүк 5398 калктын хабар, өрөспүүбүлүктөгү статустар 8 норуотнай келектин үстүлүш. Норуотнай келектин тэр

«Норсулунай» статусарын
ереспүүбүлүктөзү норуот айымналын
дыстун испикликирэгиттэн састыгпах
ереспүүбүлүктөзү хамалылыыңа үс сэл
бисла-бисла бирегеттэнор.

«Норудунай» стигуулах кэргэнийг бусар тулгуурт хэлбэрийг байгуулан суури-
дехад, мангас Кулзуур дэгийн ийнэн
уулзир сана тэришгийг куруулах эхээр
түмүү хас да сэл дэсүн дэрыктаан,
кунуруустарга хэлтэн, сайдан истэринг,
айар кэргэний бусла улаатар. Ол кэргэний
улууса, өрсүүбүлүсэз билинэгэнг,
толорор ретерууа хангагын,
«Норудунай» стигуулах кэргэнийг
портфоно хамуулан кэмүсэнийг сэл.
Нэнилэктэргэ билин билир-кестер кэргэ-
нийгэринэн бусаллах Чарын «Биллэго»
фольклорний ансаамбл, Хангыла «Чарын»
үнкүү ансаамбл, Сыванга «Күбэй»
фольклорний ансаамбл, Кылашхоа
«Биллэ» эринийлөр түмүүлэр, Одуулуна
«Биллэ» нлюуүс түмүүлэр, «Огускэй»
түмүү, «Лархан» ВИА улда.

2015 сылыктаган норуот айымнылын пропагандалыыр уонна сайыннарар сыалгаак улуустаагы «Талба талланнар» норуот айымнылын көрүү бөлүмүтүгэ үтөскү күбүлүүн, улууе бөлүмүгэ А.Т.Норовичи 2016 сыл, сэтимиин 11 күлүгүгө 348 Нездик диалектыан, сэтимиин өй бөсүгэ бөлүмүгэ улууска Норуот айымнылын күлүгэ бөлүмүгэ бөлүмүгэ, Ошон Норуот айымнылын дикторунт үлүгүн диктор-норуотка көрүлөр, курулуостарга, түмүсүлүгэ ылырар улахан түлүгэ бууш, норуот айымнылыга сайдылытыр уклады уулар тэрэбүн бөлүк сайыннарарга сорук туур.

[illegible]

НОК ыштыгынын түмүгүз, бары-
термиздиги көстүбүт иттердери тусаратка
былган ышаныштан, жас бинирдин иорук
айымалынын дасиригиз септөөк үз-хамик
ыштыгынакташ. Ол эбизер кулуурабыл
дасиригиз джон-аймак, ошонор, дасиригиз
эмонизер тийи токусуна муналустан, ха
бинирдин иттишөөк олоктоонор, чуушан
үлгитер, олууга окулор, улууларгиз
лор, олоктош байони сайылыны
дасиригиз калта биниргиз куушан үлгитер
бинир саймай ошолондой институту
дасиригиз бары харыстан, ыра
стык, чороник тузан олокон сайылыгиз
барыбыл орокутат булар. Ол—улуустук ку
туурундей-дуубунай сайылынын тапма.

РСФСР-д кутлуралын үтүгүгө үнөң: чабырманың Мариң Аңдрееңа Герасимове. Сангара "Үтүгүгө доңгүзгө талаңлар" жоңа оңустан бгына таргач, бу ыстаңгабы түмүкүбүз.

Төрөөбүт туугабыт Чүрөтө
Нан-чарын үйүгө айырта
Сын-сырдык ын-ыраак сатаары
Түкөтүр жайлап бийишпөтө.
Ой ийи күлүлөс ыраакка,
Күзүр-көсөтө тартылыска,
Көрүлөс сөйдүлөс болушса,
Үчүсүр даянтар таскалар.

Е.Д. ДЬЯЧКОВСКАЯ.

Улсуудын культуури савилтатны
метаморфозий оролцолтой соёлоосойго.

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ СЕЛ:

Чурапча,
Дябыла (Ожулун),
Дирин,
Чыаппара

С 11 МАЯ

**объявляем прием заявок
на адресную доставку бесплатных
газет «Якутия» и «Саха Сирэ»**

Заявки принимаются
по номеру:

8 965 994 16 55
(только whatsapp, sms)

AD-PAVOK DADUMETVA, RFKLPM

